

PWYLLGOR CRAFFU ADFYWIO A DATBLYGU CYNALIADWY

(O Bell Trwy Teams)

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Gwener, 14 Mai 2021

Cadeirydd:	Cynghorydd S.K.Hunt
Is-gadeirydd:	Cynghorydd R.L.Taylor
Cynghorwyr:	D.Cawsey, H.N.James, S.M.Penry, S.Purse, S.Rahaman, N.T.Hunt, S.Bamsey, J.Evans a/ac S.A.Knoyle
Swyddogion sy'n Bresennol:	S.Brennan, N.Headon, N.Jones, L.Beynon, K.Davies a/ac P. Jackson
Gwahoddedigion y Cabinet:	Cynghorwyr A.Wingrave a/ac P.Rees

1. **DEDDF TEITHIO LLESOL (CYMRU) 2013 - DIWEDDARIAD AR GYNNYDD O RAN GWEITHREDU AC ADOLYGU 'MAP RHWYDWAITH TEITHIO LLESOL' Y CYNGOR**

Cyflwynwyd adroddiad diweddar i'r aelodau ar y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran rhoi Map Rhwydwaith Teithio Llesol y Cyngor ar waith a'i adolygu.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r llwybrau teithio llesol. Dywedwyd bod ymgynghoriad wedi'i gynnal ym mis Ionawr 2021 a gafodd ymateb gwych gan y cyhoedd, gyda thros 1,040 o bobl yn cyfrannu. Fodd bynnag, roedd rhai ardaloedd nad oeddent yn cymryd rhan, yn enwedig yr ardaloedd gwledig, Croeserw a Chwm Afan Uchaf; Roedd swyddogion wedi siarad â'r Cynghorwyr lleol yn yr ardaloedd hynny i geisio hyrwyddo a chynyddu ymwybyddiaeth o'r ymgynghoriad gan ei bod yn bwysig cael adborth gan y cymunedau i sicrhau y gellid nodi materion penodol. Ychwanegwyd y bydd yr ymateb i'r ymgynghoriad cam cyntaf yn bwydo i mewn i'r ail gam, sef ymgynghoriad ffurfiol a fydd yn cael ei gynnal am 12 wythnos rhwng mis Gorffennaf 2021 a mis Hydref 2021. Soniodd swyddogion pe bai angen am newid yn

cael ei nodi o'r ymgynghoriadau, y byddent bob amser yn ymchwilio iddo.

Hysbyswyd yr aelodau fod swyddogion wedi bod yn defnyddio offeryn ymgysylltu Llywodraeth Cymru sef 'Commonplace' i fapio lleoliadau materion a beth oedd y materion hynny. Nodwyd bod yr offeryn yn galluogi swyddogion i adolygu'r materion a nodi a oeddent yn hawdd eu datrys; byddai'r rhain wedyn yn cael eu trosglwyddo i'r adrannau perthnasol yn y gwasanaeth a byddai'r ymateb yn cael ei gydlynu â theithio llesol.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod swyddogion wrthi'n edrych ar ganlyniadau'r ymgynghoriad cyntaf ac yn gweithio gyda Sustrans i fapio llwybrau newydd; nodwyd y llwybrau newydd o'r ymgynghoriad gan fod rhai o'r cyhoedd wedi nodi bylchau yn y system, ac roedd swyddogion wedi ystyried hynny ac wedi dechrau mapio lle'r oedd y bylchau hynny. Hysbyswyd y pwyllgor fod y canllawiau newydd hefyd yn cael eu hystyried ac y byddent yn hanfodol yn y gwaith yn y dyfodol.

Ychwanegodd swyddogion eu bod wedi defnyddio radio, cyfryngau cymdeithasol a'r South Wales Evening Post i hyrwyddo'r ymgynghoriadau, ond roedd angen gwneud rhagor o waith ynghylch hyn i'w hyrwyddo ymhellach; roedd ffeithluniau'n cael eu defnyddio i ddangos yr ardaloedd nad oeddent yn darparu ymateb er mwyn ceisio cael y cymunedau hynny i gymryd rhan.

Mewn rhai rhannau o'r Fwrdeistref Sirol, nodwyd bod problemau gyda rhwystrau ac roedd yn flaenoriaeth i swyddogion geisio dileu'r rhwystrau hynny sy'n atal pobl, yn enwedig y rheini ag anableddau, rhag cael mynediad i'r llwybrau; yn y flwyddyn ariannol hon roedd y tîm yn mynd i edrych ar elfennau fel symud, amnewid mynediad, mesurau rheoli a seddi.

Pwysleisiodd yr aelodau'r angen i ystyried gweledigaeth tymor hwy teithio llesol, y gallai fod angen iddynt gynnwys llwybrau hirach a mwy a'r rheini a ddefnyddir at ddibenion hamdden.

Gofynnwyd a oedd gan y cyngor y gallu i gyflawni'r holl waith a gynhwyswyd yn y canllawiau a'r mapiau newydd a gyhoeddwyd, ac a oedd cynlluniau i adeiladu'r tîm gan ragweld hyn. Hysbyswyd yr aelodau fod y swyddogaeth teithio llesol o fewn yr awdurdod wedi'i rhannu rhwng y swyddogion sy'n gyfrifol am gynhyrchu'r map rhwydwaith teithio llesol a swyddogion sy'n gyfrifol am wneud cais am y cyllid a gweithio gyda pheirianwyr i gynllunio'r llwybrau a'u rhoi ar

waith; roedd cyllid gwahanol ar gael ar gyfer teithio llesol, a allai ariannu staff ychwanegol pe bai angen. Ychwanegwyd bod y cyngor wedi derbyn rhywfaint o arian o'r cyllid teithio llesol i gomisiynu ymgynghorwyr (Sustrans).

Gofynnodd yr aelodau am yr wybodaeth ddiweddaraf ynghylch yr amserlenni ymgynghori gan ei bod yn ymddangos eu bod wedi newid. Esboniwyd bod tri ymgynghoriad wedi'u trefnu'n wreiddiol, ond roedd nifer yr ymatebion a gafwyd o'r ymgynghoriad cyntaf yn fwy na'r disgwyl, a arweiniodd at gynnal ymarfer mapio dwys a gymerodd lawer iawn o amser; arweiniodd hyn at beidio â gallu cynnal yr ail ymgynghoriad, ac yn hytrach bydd swyddogion yn awr yn symud yn syth ymlaen at yr ymgynghoriad ffurfiol. Ychwanegwyd bod swyddogion wedi rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru am hyn a'i bod yn deall; fodd bynnag, tynnodd sylw at yr angen am adnoddau ychwanegol. Cadarnhaodd swyddogion y byddent yn cyflwyno adroddiad i Fwrdd Adfywio a Datblygu Cynaliadwy'r Cabinet ym mis Mehefin 2021, a fydd yn cynnwys yr ymatebion o'r ymgynghoriad cyntaf a'r mapiau diwygiedig.

Gofynnwyd i swyddogion a ystyriwyd cadw offeryn fel Commonplace yn barhaus er mwyn dali fyny â'r swyddi llai y mae angen eu cyflawni'n fwy rheolaidd, neu a roddwyd unrhyw ystyriaeth i sut mae'r cyngor yn derbyn adborth gan y cyhoedd ar faterion priffyrdd. Tynnwyd sylw at y ffaith bod yr offeryn Amcan yn cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd mewn gwasanaethau megis Polisi Cynllunio; roedd swyddogaeth o fewn yr offeryn hwn lle gallai'r cyngor ymgysylltu'n rhyngweithiol â'r cyhoedd. Hysbyswyd yr aelodau fod swyddogion wrthi'n edrych ar yr elfen fapio a sut y gellid defnyddio offer i ymgysylltu drwy fapiau. Nodwyd bod swyddogion, yn gorfforaethol, yn ystyried defnyddio Commonplace gan fod Llywodraeth Cymru'n hyrwyddo'r offeryn hwn a bod y cyfleuster ynddo yn dda iawn.

Codwyd pryderon ynglŷn â'r rheini a oedd yn ddisymud oherwydd materion hygyrchedd. Wrth edrych ar fanylion yr ymatebion i'r ymgynghoriad, dywedwyd nad oedd nifer mawr o bobl hŷn a phobl iau wedi ymateb. Soniodd swyddogion y byddai angen iddynt ailfeddwl sut i ymgysylltu â'r grwpiau hyn o bobl i gael eu barn a deall y broblemau yr oeddent yn eu cael. O ran pobl iau, nodwyd nad oedd staff wedi gallu ymgysylltu drwy ysgolion, a allai fod yn ffactor a gyfrannodd at y nifer isel o ymatebion. Ychwanegwyd bod cyfran fawr o'r boblogaeth yn y Fwrdeistref Sirol yn cael eu hystyried yn bobl hŷn, felly roedd yn bwysig bod eu barn yn cael ei hymgorffori yn y cynlluniau ar sut y gallai teithio llesol fod yn fwy hygyrch; gallai

defnyddio beiciau trydan a sgwteri fod yn ddefnyddiol ar gyfer hyn. Soniodd swyddogion y bydd yn hanfodol archwilio arwynebau'r llwybrau er mwyn sicrhau eu bod yn llyfn, yn wastad ac yn hygyrch i bawb; roedd y canllawiau diwygiedig yn llawer llymach ar sut y sgoriwyd y llwybrau, felly bydd angen edrych ar lawer o'r llwybrau.

Trafododd y pwyllgor yr angen am rwydwaith cysylltiedig rhwng gwasanaethau bysus a theithio llesol, a chydweithio â'r adrannau perthnasol o fewn y cyngor gan fod nifer o fanteision i hyn. Eglurodd y Rheolwr Trafnidiaeth Integredig fod Trafnidiaeth Cymru eisoes yn edrych ar hyn ac wedi comisiynu ymgynghorwyr i gynorthwyo; roeddent yn edrych ar drafnidiaeth ymatebol integredig lle bydd cynlluniau ceir cludiant cymunedol ar gael i helpu pobl i gyrraedd y prif lwybrau bysus a llenwi'r bylchau a oedd yn ymddangos yn y rhwydwaith trafnidiaeth. Dylai'r trafodaethau a'r dadansoddiad a oedd yn digwydd gysylltu â'r llwybrau teithio llesol.

Mewn perthynas ag awgrymiadau ar gyfer llwybrau, dywedwyd bod Swyddogion wrthi'n adolygu ac yn asesu'r cyflwyniadau niferus a gawsant fel rhan o'r ymgynghoriad cyntaf; bydd yr adroddiad a fydd yn cael ei gyflwyno i Fwrdd Adfywio a Datblygu Cynaliadwy'r Cabinet ym mis Mehefin 2021 yn manylu ar ba lwybrau a gynhwyswyd o hyn.

Gofynnwyd sut roedd Castell-nedd Port Talbot o'i gymharu â'r Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru o ran faint o arian a dderbyniwyd. Nododd swyddogion ei bod yn ddogfen a oedd ar gael i'r cyhoedd o ran faint o gyllid Llywodraeth Cymru yr oedd yn cael ei ddosbarthu i bob Awdurdod; cytunwyd y byddai swyddogion yn dod o hyd i'r ddogfen hon ac yn ei dosbarthu i'r aelodau.

Gofynnodd yr aelodau ble y gallent gael gafael ar y mapiau teithio llesol. Dywedodd swyddogion y byddant yn ailddosbarthu'r ddolen Commonplace i'r aelodau fel eu bod yn gallu gweld y mapiau wedi'u diweddarau.

Cynhaliwyd trafodaeth mewn perthynas â'r gofyniad dwysedd rhwydwaith newydd a gadarnhawyd gan Swyddogion oedd 250 metr mewn ardaloedd trefol a 500 i 1,000 o fetrau ar gyrion ardaloedd trefol; roedd y canllawiau'n awgrymu y byddai angen gweithio tuag at hyn erbyn cyflwyno'r map am y trydydd tro, ac roedd swyddogion ar yr ail gyflwyniad ar hyn o bryd.

Nodwyd bod llawer o weithgareddau eraill y dylid eu hystyried wrth edrych ar hygyrchedd rhai llwybrau, gan gynnwys sglefrfyrrddio a sglefrolio; Dywedodd swyddogion y byddent yn bwydo'r wybodaeth

hon yn ôl i geisio sicrhau bod y llwybrau'n addas ar gyfer y mathau hyn o weithgareddau yn ogystal â beicio a cherdded.

Gofynnodd yr aelodau a oedd swyddogion wedi defnyddio unrhyw lwyfannau cyfryngau cymdeithasol eraill, ar wahân i Facebook, i ymgysylltu â phobl ifanc i gymryd rhan yn yr ymgynghoriadau. Roedd y gwaith canlynol yn cael ei wneud ar hyn o bryd i geisio cynyddu ymgysylltiad:

- Nodi sut i ddefnyddio ystod o lwyfannau cyfryngau cymdeithasol gan gynnwys TikTok, Instagram a Twitter; Roedd swyddogion wedi bod yn gweithio gyda thîm y cyfryngau i drafod y dulliau gorau o ymgysylltu;
- Roedd y Rheolwr Diogelwch Ffyrdd a Pherfformiad Busnes a'r tîm wedi bod yn ystyried siarad ag ysgolion yn rhithwir i ymgysylltu; roedd swyddogaethau gwahanol ar gael i wneud hyn, un enghraifft oedd Google Classroom;
- Ymchwilio i ddylanwadwyr lleol ar YouTube, megis Cadeirydd Cyngor Ieuenctid CNPT, a allai helpu i hyrwyddo'r ymgynghoriad;
- Defnyddio rhywfaint o'r arian teithio llesol a ddyrannwyd i brynu deg Fitbit a fydd yn cael eu defnyddio fel gwobrau;
- Ffilmio fideos o brofiadau pobl gan ddefnyddio gwahanol llwybrau i gyhoeddi ar-lein;
- Defnyddio camerâu ar Segway a dronau i gael ffilm fideo i hysbysebu llwybrau.

O ran yr ymatebion i'r ymgynghoriad, gofynnwyd a oedd cynlluniau i roi adborth i'r cyhoedd er mwyn iddynt ganfod pa awgrymiadau a gynhwyswyd yn y cynlluniau ac iddynt ddeall y rhesymeg y tu ôl i'r penderfyniadau a wnaed. Esboniwyd y byddai'r ymatebion yn cael eu coladu mewn taenlen ac roedd swyddogion yn gweithio gyda Sustrans i gynhyrchu dull ar-lein i ganiatáu i'r cyhoedd sydd wedi cyflwyno ymateb chwilio am yr wybodaeth y mae ei hangen arnynt. Nodwyd y bydd angen i hyn gynnwys yr awgrymiadau, yr ymateb gan y tîm a sut y byddent yn ymdrin â'r awgrym penodol.

Gofynnwyd i swyddogion pa brosesau a gweithdrefnau a ddefnyddiwyd i bennu sut y clustnodwyd arian a pha brosiectau fyddai'n cael eu cynnal. Fel rhan o'r canllawiau teithio llesol, tynnwyd sylw at y ffaith bod angen blaenoriaethu prosiectau yn y tymor byr, y tymor canolig a'r tymor hir; Bydd swyddogion yn gweithio gyda'r peirianwyr a'r Uwch-swyddogion i fynd drwy'r awgrymiadau a'u rhoi yn yr amserlen berthnasol. Hysbyswyd yr aelodau fod y meini prawf

yn ei gwneud yn ofynnol i swyddogion nodi pa welliant fyddai ei angen a rhoi matrices blaenoriaethu Llywodraeth Cymru ar waith, sef y modd y penderfynir ar yr amserlenni a lefel y flaenoriaeth. Yn dilyn hyn, nodwyd bod angen i swyddogion wneud cais am y prosiectau fel rhan o broses ariannu Llywodraeth Cymru.

O ystyried yr amddifadedd uchel a'r problemau yn ardaloedd y cymoedd, gofynnwyd beth arall y gellid ei wneud i geisio ystyried prosiectau yn yr ardaloedd hyn i helpu i ddatblygu a hyrwyddo cysylltiadau cludiant addas. Tynnodd swyddogion sylw at bwysigrwydd cael mewnbwn gan y rheini yng nghymunedau'r cymoedd drwy'r ymgynghoriad, fel y gellid cynnwys eu pryderon ar y map a rhoi darlun cwbl gynhwysfawr.

Diolchodd y pwyllgor i'r holl swyddogion yn y tîm am eu gwaith caled parhaus.

2. **CRAFFU CYN PENDERFYNU**

Craffodd y pwyllgor ar yr eitem breifat ganlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru i Wasanaeth Adfywio'r cyngor fel rhan o'i Amcanion Llesiant

Hysbyswyd yr aelodau o ganfyddiadau ac argymhellion adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i gyhoeddi ym mis Awst 2020; Gofynnodd yr aelodau pam ei bod wedi cymryd cymaint o amser i'w gyflwyno i'r pwyllgor. Esboniodd swyddogion, er i'r adroddiad gael ei gyhoeddi ar ddyddiad penodol, ei bod yn cymryd amser i gwblhau'r adroddiadau.

O ran ymgysylltu ag ymgynghori, nodwyd bod hyn wedi bod yn broblem erioed; yn anffodus, roedd yr amseroedd a roddwyd i swyddogion rhwng yr wybodaeth yn cael ei chyhoeddi a phan oedd angen i'r cyflwyniadau gael eu cyflwyno, yn eithriadol o fyr. Ychwanegwyd, hyd yn oed pe bai digon o adnoddau o fewn y tîm, na fyddai'n bosibl ymgynghori oherwydd yr amserlenni tynn.

Hysbyswyd yr aelodau fod Bwrdd Strategaeth Lleol ar gyfer Adfywio Economaidd a Bwrdd y Gwasanaethau Cyhoeddus lle mae swyddogion yn gweithio i geisio derbyn cynifer o ymgynghoriadau ag y gallant; roedd cynrychiolaeth aelodau lleol yn bwysig iawn i greu cysylltiadau rhwng y cyngor a'r cymunedau.

Gofynnwyd i swyddogion a oedd yr argymhellion yn atodiad 2 i'r adroddiad a ddosbarthwyd wedi'u cwblhau. Tynnwyd sylw at y ffaith bod yr holl argymhellion ar wahanol gamau; roedd adnoddau staff wedi effeithio ar gwblhau rhywfaint o'r gwaith hwn oherwydd ail-leoli staff dros dro a staff a oedd wedi gadael nad oedd eraill wedi'u penodi yn eu lle.

Cafwyd trafodaeth mewn perthynas â rhanddeiliaid a phwysigrwydd cael cyswllt â rhanddeiliaid mewnol ac allanol. Soniodd swyddogion y gallai'r cyngor wneud mwy gyda'r rhanddeiliaid, ond yn aml mae amserlenni a nifer y staff sydd ar gael yn effeithio ar y gallu i wneud hyn. Ychwanegwyd y bydd swyddogion yn nodi bylchau yn dilyn ymgynghoriadau anffurfiol a ffurfiol.

Gofynnodd yr aelodau a oedd gwybodaeth gymharol ar gael am adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru ar draws yr Awdurdodau Lleol yng Nghymru. Tynnwyd sylw at y ffaith nad oedd yr wybodaeth hon ar gael; fodd bynnag, roedd cyngor Castell-nedd Port Talbot yn uchel ei barch ac roedd ganddo nifer o gynlluniau a ystyriwyd yn rhai arloesol ac a fydd yn cael effaith sylweddol o fewn y gymuned.

Gofynnwyd a oedd unrhyw gosbau ar gyfer amserlenni wrth gwblhau'r argymhellion ac os oedd yn rhaid i'r cyngor gydymffurfio â'r holl argymhellion a ddarparwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru. Cadarnhawyd nad oedd unrhyw gosbau, fodd bynnag pe bai Swyddfa Archwilio Cymru yn teimlo nad oedd y cyngor yn perfformio'n ddigon da yna gallai effeithio ar y gallu i gael gafael ar arian grant. Ystyriodd swyddogion yr holl bwyntiau a godwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru ac roeddent yn fwy na pharod i gydymffurfio a mynd i'r afael â'r pwyntiau hyn; Roedd yn rhaid i swyddogion weithio gyda'r adnoddau dan sylw, felly gellid gwneud llawer mwy pe bai'r adnoddau ar gael.

Cytunwyd y byddai'r Pwyllgor Craffu Adfywio a Datblygu Cynaliadwy yn derbyn adroddiad diweddar mewn perthynas ag argymhellion Swyddfa Archwilio Cymru a gynhwyswyd yn atodiad 2 i'r adroddiad a ddosbarthwyd: Darparu Rhaglenni Adfywio Strategol – Archwiliad Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Cynllun Gweithredu Cyngor Castell-nedd Port Talbot.

Gofynnodd yr aelodau hefyd i adroddiad mewn perthynas ag un o'r argymhellion yn yr adroddiad gael ei ychwanegu at y Blaenraglen Waith: Strategaeth gyfathrebu fewnol ac allanol ac ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Ar ôl craffu, nododd y pwyllgor yr adroddiad.

3. **BLAENRAGLEN WAITH 2021-22**

Nododd y pwyllgor y Blaenraglen Waith ar gyfer 2021/22 a nododd swyddogion y pwyntiau a godwyd gan yr aelodau yn ystod y broses graffu cyn penderfynu ar eitem Bwrdd y Cabinet 'Archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru i Wasanaeth Adfywio'r cyngor fel rhan o'i Amcanion Llesiant'.

CADEIRYDD